

Helsinki 19.8.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö

Asia: Professoriliiton lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Professoriliittoa lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi edellä otsikossa mainittujen lakien säätämiseksi. Liitto pitää esitystä tarpeellisena ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Kolmansien maiden kansalaisten opiskelijoiden opiskeluluvan myöntäminen koko tutkinnon keston ajaksi yhdellä hakemiskerralla on perusteltua

Hallituksen esityksen mukaan kolmansien maiden kansalaisten opiskelijoiden osalta oleskelulupa myönnettäisiin koko tutkinnon tai opintojen suorittamisen keston ajaksi yhdellä hakemiskerralla. Esityksen mukaan hakijalta vaadittaisiin hakemuksen yhteydessä selvitys turvatusta toimeentulosta ainoastaan ensimmäisen vuoden osalta. Opiskelijalla tulisi kuitenkin olla turvattu toimeentulo koko opintojen keston ajan. Toimeentuloedellytyksen täyttämistä, kuten myös opintojen suorittamisen etenemistä, valvottaisiin opintojen aikana. Professoriliitto pitää muutosta perusteltuna. Kuten esityksessä todetaan, kovinkaan moni unionin jäsenvaltio ei myönnä opiskelijalle oleskelulupaa pitemmälle kuin vuoden tai kahden vuoden ajalle. Liitto on samaa mieltä myös siitä, että Suomi tulisi näin ollen erottumaan kansainvälisesti myönteisesti tässä suhteessa ja oleskeluluvan pitkän voimassaoloajan voisi ajatella toimivan vetovoimatekijänä, kun kolmannen maan kansalainen harkitsee hakeutumista opiskelemaan ulkomaille. Valvonta edistää opintojen etenemistä. Jo nykyisellään esim. Kiinan rahoittamien opiskelijoiden rahoittaja, China Scholarship Council, valvoo opintojen etenemistä tarkasti ja tuloksettaasti, joten päällekkäistä valvontaa voisi yhteistyöllä välttää. Tällä muutoksella kokonaisuudessaan vahvistettaisiin opiskelijan sitoutumista, menestyksekkästä opintojen suorittamista ja jäämistä Suomeen.

Ehdotettu muutos ei koskisi kolmansien maiden tohtoriopintoja suorittavia tutkijoita. Esityksessä vedotaan yhdenvertaiseen kohteluun sekä muun muassa ajanpuutteesta johtuvaan laajempien selvitysten puuttumiseen. Muutoksen tulisi koskea myös kolmansien maiden tohtoriopintoja suorittavia tutkijoita. Professoriliitto pitää tärkeänä, että myös kolmansien maiden tohtoriopintoja suorittavien asemaa parannetaan.

Esityksen mukaan korkeakoulututkintoa suorittavien opiskelijoiden oleskeluluvan laji muutettaisiin jatkuvaksi (A). Ehdotuksella tavoitellaan, että entistä useammalla korkeakouluopiskelijalla olisi paremmat edellytykset jäädä maahan pysyvästi. Jatkuvalla luvan lajilla on esityksen mukaan merkitystä pysyvää oleskelulupaa myönnettäessä. Ehdotus merkitsisi, että korkeakouluopiskelijoille tulisi mahdollisuus saada pysyvä oleskelulupa opintojen suorittamisen perusteella. Professoriliitto kannattaa tätä muutosta, kunhan samalla varmistetaan hakuvaiheessa osoitettu kyky selviytyä yliopisto-opinnoista vähintään englannin kielellä.

PROFESSORILIITTO
PROFESSORSFÖRBUNDET
FINNISH UNION OF UNIVERSITY PROFESSORS

Työnhakua ja yritystoiminnan aloittamista varten myönnettävän oleskeluluvan voimassaolon pidentäminen on kannatettavaa

Esityksessä ehdotetaan, että opinnot tai tutkimuksen loppuun suorittaneelle kolmannen maan kansalaiselle työnhakua ja yritystoiminnan aloittamista varten myönnettävä oleskeluluvan voimassaolo piteneisi nykyisestä yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Ehdotus sisältäisi, että oleskelulupaa voisi hakea viiden vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisen tai tutkimustoiminnan loppuunsaattamisen jälkeen, jolloin se ei enää olisi sidottu edellisen oleskeluluvan voimassaolon päättymiseen. Lisäksi kahden vuoden enimmäiskeston voisi käyttää enintään kolmessa erässä, jossa kukin erä on vähintään kuuden kuukauden pituinen jakso. Professoriliitto kannattaa näitä muutoksia.

Kansainvälisten opiskelijoiden määrän lisääminen vaatii resursointia

Hallituksen esityksessä ehdotetuilla toimenpiteillä pyritään omalta osaltaan lisäämään kansainvälisten opiskelijoiden määrää Suomessa. Maan hallituksen tavoitteena on ulkomaisten opiskelijoiden määrän kolminkertaistaminen. Esityksen mukaan koulutusmäärän kasvusta aiheutuvia kustannuksia voidaan kattaa lukukausimaksujen tuotolla siten, että lisärahoitustarve on enimmillään 90 miljoonaa euroa ja parhaimmassa tapauksessa kattamisen jälkeen yliopistoille ja ammattikorkeakouluille jäisi vielä 55 miljoonaa euroa tuottoa. Professoriliitto pitää esitettyä arviota epärealistisena yleisesti ja eritoten pandemian aikana. Lukuvuosimaksuilla vain harvoin saadaan katettua kansainvälisten maisteriohjelmien kustannuksia. Yliopistoissa on laajasti käytössä myös erilaiset kansalliset stipendijärjestelmät kansainvälisten opiskelijoiden houkuttelemiseksi.

Esityksen tarkennustarpeet

Esityksen pääasiallisessa sisällössä on todettu, että kansainvälistä suojelua hakenut tai karkotuspäätöksen saanut voisi hakea oleskelulupaa, jos hän täyttää oleskeluluvan myöntämisen edellytykset, ja että kyseeseen ei kuitenkaan tulisi oleskelulupa, joka sisältää oikeuden liikkua toiseen jäsenvaltioon. Säännöskohtaisista perusteluista käy ilmi, että edellä mainittu käytännössä koskisi kansainvälistä suojelua hakeneita ja saaneita kolmannen maan kansalaisia ja sellaisia kolmannen maan kansalaisia, joilla on voimassa oleva karkotuspäätös ja joiden karkottamista on lykätty tosi-seikkoihin perustuvista tai oikeudellisista syistä. Professoriliitto ehdottaa, että esityksen pääasiallista sisältöä täydennetään epäselvyyksien välttämiseksi.

Professoriliitto-Professorsförbundet

Jukka Heikkilä
puheenjohtaja

Tarja Niemelä
toiminnanjohtaja